Пролетарыі ўсіх краін, еднайцеся!

Комуністычная партыя (большэвікоў) Беларусі.

Совецкая Беларусь

ОРГАН ЦК І МІНСКАГА АБКОМА КП(б)Б

№ 20—21 (7351) | ПАНЯДЗЕЛАК, 16 ЛЮТАГА | 1942 г.

ПРАЧЫТАЙ І ПЕРАДАЙ ДРУГОМУ

СЛАЎНАЯ ЧЫРВОНАЯ АРМІЯ ЎСТУПІЛА НА НАШУ РОДНУЮ БЕЛАРУСКУЮ ЗЯМЛЮ. ВОРАГ АДСТУПАЕ НА ЗАХАД.

СЫНЫ І ДОЧКІ БЕЛАРУСКАГА НАРОДА! УСЕ ДА ЗБРОІ, УСЕ ЎСТУПАЙЦЕ Ў РАДЫ ПАРТЫЗАН! ДАПАМАГАЙЦЕ ЧЫРВОНАЙ АРМІІ ЗНІШЧАЦЬ КРЫВАВЫХ ГІТЛЕРАЎСКІХ САБАК. ЗНІШЧАЙЦЕ СУВЯЗЬ, СКЛАДЫ І БАЗЫ ВОРАГА, ПУСКАЙЦЕ ПАД АДКОС ЯГО ПАЯЗДЫ, ЎЗРЫВАЙЦЕ МАСТЫ, ХАВАЙЦЕ АД БАНДЫТАЎ СВАЁ ДАБРО.

НІ АДЗІН ФАШЫСЦКІ КАТ НЕ ПАВІНЕН УЦЯЧЫ ЖЫВЫМ АД НАШАЙ ПОМСТЫ! ДАПАМАГАЙЦЕ ЧЫРВОНАЙ АРМІІ ПЕРАТВАРЫЦЬ АДСТУПЛЕННЕ ВОРАГА Ў ПАНІЧНАЕ БЕГСТВА, КАБ ПЕРАШКОДЗІЦЬ ЯМУ ЗНІШЧАЦЬ І ВЫВОЗІЦЬ НАША ДАБРО, ЗАБІВАЦЬ СОВЕЦКІХ ЛЮДЗЕЙ.

УСЕ НА БАРАЦЬБУ З ВОРАГАМ!

СМЕРЦЬ НЯМЕЦКІМ АКУПАНТАМ!

МУЖНЫЯ СЫНЫ БЕЛАРУСКАГА НАРОДА

Увесь беларускі народ, магутны, горды і свабодалюбівы, бязлітасны ў сваёй помсце, несакрушальны ў сваёй нянавісці, паўстаў супроць нямецкіх акупантаў.

— Беларускі народ не выпусціць зброі з рук, пакуль не будуць знішчаны нямецкія акупанты ўсе да аднаго. Беларусь была і будзе совецкай! — вось клятва нашага народа, дадзеная вялікаму Сталіну. І гэтая, заклікаючая на змаганне, клятва ўсё цясней згуртоўвае і еднае патрыётаў нашай бацькаўшчыны. У агні вайны нараджаюцца героі, мужныя сыны беларускага народа, імёны якіх увойдуць у гісторыю, захапляючыя апавяданні аб подвігах якіх людзі будуць перадаваць з пакалення ў пакаленне.

Яшчэ ніколі так высока не ўзнімалася пачуццё патрыятызма, пачуццё вернасці і аддансці Радзіме, як у гэтую найвялікшую вайну ўсяго перадавога чалавецтва з крывавым фашызмам.

Некалі буравеснік нашай рэволюцыі А. М. Горкі стварыў прыгожую лягенду аб мужным Данко, які вырваў з грудзей сваё палаючае сэрца і ўзняў яго як факел, каб асвяціць людзям дарогу да шчасця. Сёння — гэта ўжо не мары, а жывая лягенда нашых дзён. Сын беларускага народа, сталінскі сокал Нікалай Гастэла ў апошнюю хвіліну жыцця свой самалёт, ахоплены полымем, накіроўвае ў скопішча фашысцкіх танкаў, каб і смерць сваю ператварыць у грозны, знішчальны ўдар па ворагу.

Нікалай Гастэла згарэў разам са сваім самалётам, але мужнае, гордае сэрца яго будзе доўга палаць незгасальным агнём.

Слава табе, Нікалай Гастэла, вечна жывому, натхняючаму і заклікаючаму нас на перамогу!

Слава вам, мужныя сыны беларускага народа — Героі Совецкага Саюза — генерал-маёр Леў Даватар, бясстрашныя, неўлавімыя арганізатары палескіх партызан Ціхон Бумажкоў і Фёдар Паўлоўскі, мужнасцю і адвагай якіх ганарыцца ўся совецкая краіна!

У час, калі наша доблесная Чырвоная Армія ўступіла ўжо на нашу родную зямлю, мы звяртаемся да вас, родныя браты і сёстры — беларусы. Няхай для ўсіх нас будуць прыкладам подвігі лепшых сыноў нашага народа. Будзем такімі, як і яны—бясстрашнымі і непахіснымі ў барацьбе з нямецкімі акупантамі.

Вялікі Сталін сочыць за нашай барацьбой, радуецца кожнаму нашаму смеламу подвігу. Дык будзем-жа да канца вернымі сваёй клятве:

— Знішчым нямецкіх акупантаў усіх да аднаго!

ДА ЗБРОІ, БРАТЫ!

ДАРАГАЯ МАЯ БЕЛАРУСЬ

ПІМЕН ПАНЧАНКА

Меднастволы, як выліты, высіцца бор,
Зацвітае на ўзлессі блакітны чабор,
Заглядзелася сонца у люстра вазёр —
Гэта ты, мая Беларусь.
Сіні ранак. Дзяўчына збіраецца жаць.
На плячы — маладзік, серабрысты серп.
А наўкол налiўныя палі ляжаць,
Бурштыновыя яблыкі у расе —
Гэта ты, мая Беларусь.
Я нямала прайшоў за вайну дарог,
А цябе такой, непаўторнай збярог...
Бой мацнее.
Я хутка к табе прыду,
Да грудзей набалелых тваіх прыпаду,
Пакланюся лясам і палеткам шырокім...
Толькі цяжка праходзіць апошнія крокі
Да цябе, мая Беларусь.
Толькі страшна мне думаць пра тую хвіліну,
Калі гляну у вочы я роднай краіне.
Буду хату шукаць — а знайду руіны,
Буду маці гукаць — адгукнецца магіла
На пагосце старым пад вярбой пахілай.
Што-ж, якой ты не будзеш, і ноччу і раннем
Я пазнаю цябе, я не здраджу табе.
Перанёсшая гора і катаванні,
Стала ты для мяне даражэй і радней.
Асушу твае слёзы,
Залячу твае раны,
Кожны ліст я распраўлю рукою старанна,
Узніму з папялішчаў твае гарады я,
Насаджу каля вёсак сады маладыя,
Каб ты вечна цвіла
І ў шчасці расла,
дарагая мая Беларусь!

З паведамленняў Совецкага Інформбюро

(ЗА 5 ДЗЁН)

За час з 11 па 16 лютага нашы войскі прадаўжалі весці ўпорныя наступальныя баі, наносячы цяжкія страты ў тэхніцы і асабліва ў жывой сіле нямецка-фашысцкім войскам, якія на асобных участках спрабавалі пераходзіць у контратакі. Нашы войскі зноў прасунуліся наперад, вызвалілі рад населеных пунктаў.

За час з 10 па 15 лютага знішчана 63 нямецкіх самалёты. Нашы страты за гэты-ж час — 36 самалётаў.

Пад Масквой збіта 5 нямецкіх самалётаў.

БЕЛАРУСЫ НА ФРОНЦЕ

Лётчык АЛЕЙНІКАЎ

У час бамбардыроўкі калоны нямецкіх танкаў яго самалёт быў атакаваны шасцю нямецкімі знішчальнікамі. Меткім агнём Алейнікаў збіў адзін фашысцкі самалёт. Ранены ў нагу і ў руку, ён працягваў бой з нямецкімі знішчальнікамі. На падбітым самалёце вярнуўся на свой аэрадром. Узнагароджан **ордэнам Леніна.**

Артылерыст БАРОДЗІЧ

У час бою ў раёне К. непрыкметна падцягнуў на 15—20 метраў свае гарматы і адкрыў агонь па калоне праціўніка, забяспечыў гэтым прaход сваёй часці. За два дні баёў знішчыў дзесяць нямецкіх танкаў. Узнагароджан **ордэнам Чырвонага Сцягу.**

Трактарыст САВЕНКАЎ

У самы разгар бою за вёску С. на сваім трактары «Комсамолец» уварваўся ў акопы праціўніка, ваўпор расстраляў фашыстаў з кулямёта. На наступны дзень зноў уварваўся на трактары ў акоп праціўніка, забяспечыўшы гэтым захоп нашымі часцямі выгаднага рубяжа. Узнагароджан **ордэнам Чырвонай Звязды.**

Дэсантнік ПЕХ

З камандай дэсанта ў 500 чалавек уступіў у бой з калонай танкаў і пяхотай праціўніка. Тав. Пех два разы вадзіў батальён у атаку, наносячы ворагу жорсткія ўдары. Ранены ў нагу, працягваў аставацца на полі бою, пакуль праціўнік не адступіў. Узнагароджан **ордэнам Чырвонага Сцягу.**

Разведчык ГУРМАНАЎ

У час разведкі ўступіў у бой з перавышаючымі сіламі праціўніка, знішчыў тры танкі і больш 20 нямецкіх салдат. Узнагароджан **ордэнам Чырвонай Звязды.**

Матацыкліст ФІЛІПАЎ

Будучы ў разведцы, неаднаразова дастаўляў каштоўныя звесткі камандаванню. Устанавіў месцазнаходжанне тылоў і штаба варожага злучэння. Актыўна ўдзельнічаў ў разгроме гэтага штаба. Узнагароджан **ордэнам Чырвонага Сцягу.**

ВЫ—НАША ГОРДАСЦЬ, ВЫ—НАША СЛАВА, ГЕРОІ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ, ВЕРНЫЯ СЫНЫ БЕЛАРУСКАЙ ЗЯМЛІ

Леў Даватар

Натура вялікага чалавека не вычэрпваецца якой-небудзь адной рысай. Яна шматгранная. І асабліва гэта выяўляецца ў тых выдатных асоб, якія ў сваёй дзейнасці апіраюцца на масы жывых канкрэтных людзей, якія кіруюць калектывам, калектыўнымі арганізмамі чалавечага грамадства. У іх галаве і сэрцы знаходзяць поўнае адлюстраванне індывідуальныя помыслы і асаблівасці ўсіх членаў калектыва. Да такіх людзей належыць Герой Совецкага Саюза генерал-маёр Леў Міхайлавіч Даватар, за баявыя заслугі ўзнагароджаны ўрадам СССР ордэнам Леніна і медаллю «Залатая Звязда».

З самага пачатку Айчыннай вайны Л. М. Даватар камандаваў вялікімі вайсковымі злучэннямі. Пад яго камандай біліся з ворагам тысячы байцоў і камандзіраў, тысячы людзей жылі баявым жыццём, перажывалі свае радасці і смуткі разам з сваім камандзірам—генералам. Генерал ведаў душу сваіх людзей, іх патрэбы і асаблівасці. Баец быў для яго чалавекам-воінам. Генерал быў бацькам сваіх байцоў. Кажучы простай мовай, гэта заўсёды быў добры чалавек.

Тут пачыналася і другая грань яго душы. Гэта быў суровы генерал, у войску якога жыла самая цвёрдая дысцыпліна, часці якога пад яго камандай крышылі ворага і наводзілі жах на яго.

У паходах, пераходах, у паўзах паміж сражэннямі і паміж вырашэннем стратэгічных планаў, хітрых ваенных ходаў, суровы і разумны генерал знаходзіў хвіліну, каб пацешыць вока лясным краявідам і каб падняць галаву і з прыемнасцю прыслухацца да порсткага шчэбету дробных птушак. А праз дзесяць хвілін генерал вёў свае вайсковыя злучэнні ў самае небяспечнае месца на патрэбную баявую аперацыю.

Суровы, добры, жартаўлівы, задумённы — вось некаторыя рысы яго натуры.

Годамі — гэта «малады» генерал. Сваімі ведамі і справамі — гэта спрактыкаваны генерал.

Вышэйшым камандаваннем генерал Даватар быў прысланы камандаваць вялікім кавалерыйскім злучэннем і выканаць баявое заданне — прабіцца ў тыл ворагу і дэзарганізаваць яго на вялікім участку фронта. Пачалася аперацыя. Некалькі дзён вялі разведку. А потым пайшлі ў атаку і прарвалі нямецкі фронт на ўчастку ад У. да П. Масы кавалерыі спешыліся, вялі бой.

Варожыя часці былі разбіты і рассеяны. Часці Даватара рушылі ў тыл. Прайшлі балота, замасцілі дрыгвяную грэблю на балотным пераходзе. Конны рэйд у тыл ворага закончыўся бліскуча.

На ўсіх навакольных дарогах, на ўсёй разлегласці ўстанавілі засады. Пачалася ліквідацыя асобных нямецкіх груп, знішчаліся цэлыя часці, разбураліся варожыя камунікацыі, знішчаліся эшалоны, сеялася паніка ў асяроддзі ворага.

Па нямецкіх часцях пайшла чутка, што ў тылу ў іх дзейнічае стотысячная совецкая конная армія. Даватар загадаў падтрымліваць гэтыя чуткі сярод немцаў. Немцы ўпадалі ў паніку. Многія часці рассейваліся і адступалі, не ўступаючы ў бой. У раёне Р. зняўся са свайго месца і ўцёк у паніцы штаб 6-й нямецкай арміі.

Генерал Даватар сам знайшоў сабе праваднікa па ўсіх навакольных месцах. Гэта быў калгаснік-канюх Б. Ён быў і разведчыкам, і вызнавальнікам дарог. Хадзіў ён заўсёды з аброццю цераз плячо і гаварыў, што шукае сваіх коней. Так не раз ён выратоўваўся ад немцаў. Гэты просты чалавек многа памог генералу Даватару ў справе арыентыроўкі на мясцовасці і ў справах разведкі. Калі пасля заканчэння аперацыі Даватар выводзіў сваю групу з нямецкага тыла, яго праваднік тав. Б. застаўся там у родных мясцінах. Ён свае [illegible] ён узнагароджаны ордэнам Чырвонай Звязды. Даведаецца ён пра гэта скора, калі Чырвоная Армія ачысціць ад немцаў яго мясцовасць.

Дзяўчынкам у тылу было нялёгка. Часта не было чаго есці. Жывіліся ягадамі і грыбамі. Генерал Даватар паджартоўваў:

— Папасецеся на ягадах. Ягада такая рэч, што з ёю не нават найлепшы сыт...

Першага верасня, пасля заканчэння аперацыі, з вялікімі баямі выходзілі з нямецкага тылу. Немцы замініравалі дарогі, парабілі завалы і пасткі. Даватар сам займаўся справамі разведкі, сам бываў на ўсіх участках баёў — гэты рухавы чалавек малога росту, добры бацька і друг для байцоў і суровы, хітры, разумны і здагадлівы іхні генерал.

Выдатны камандзір бліскуча правёў вялікую аперацыю ў тылу ворага і вывеў адтуль сваіх байцоў.

Увосень 1941 года і зімой 1942 года генерал Даватар узначальваў ужо новыя баявыя аперацыі на іншых участках фронта, у вялікіх баях за Радзіму.

У Указе Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР сказана: «За ўзорнае выкананне баявых заданняў камандавання на фронце барацьбы з нямецкімі захопнікамі і праяўленыя пры гэтым адвагу і геройства, прысвоіць званне Героя Совецкага Саюза з уручэннем ордэна Леніна і медалі «Залатая Звязда» генерал-маёру Даватару Льву Міхайлавічу».

Вялікая Айчынная вайна нараджае герояў—людзей мужных, адважных, разумных, адданых народу. Народ любіць іх і шануе. Іх імёны астануцца ў гісторыі змагання народа за сваю Радзіму, за яе славу. Імя Льва Міхайлавіча Даватара залатымі літарамі ўпісана ў гісторыю вялікай Айчыннай вайны.

М. Сідароўскі.

Ціхон Бумажкоў

Калі люты і крыважэрны вораг напаў на совецкую зямлю, помстай і гневам напоўніліся сэрцы беларусаў. У руках палескіх хлебаробаў з'явіліся аўтаматы, кулямёты, гранаты. Разам з Чырвонай Арміяй беларускі народ выступіў адстайваць сваю сацыялістычную Радзіму, сваю свабоду.

Ціхая палеская рэчка стала сведкай гераічнай барацьбы партызан з фашысцкімі галаварэзамі. У адзін з летніх дзён да яе берагоў накіравалася калона танкаў і бронемашын. Немцы імкнуліся фарсіраваць рэчку і заняць раённы цэнтр. Але рачулка стала непрыступным рубяжом для фашыстаў.

Перад вачамі гітлераўцаў у паветра ўзляцеў мост. Шквалам моцнага агня з кулямётаў і вінтовак сустрэлі партызаны няпрошаных гасцей. Пад гусеніцы танкаў паляцелі гранаты. Пераправа праз рэчку была сарвана. 15 варожых танкаў і гэтулькі-ж бронемашын былі выведзены са строю.

Ні адзін раз імкнуўся вораг фарсіраваць рэчку. Але партызаны гераічна яго адбівалі. На чале партызанскага атрада стаяў Ціхон Паўлавіч Бумажкоў.

Рыхтуючыся да барацьбы з фашыстамі, партызаны атрада Ціхона Бумажкова вучыліся майстэрству валодаць зброяй, маскіравацца, карыстацца тапаграфічнай картай, компасам, набывалі неабходныя веды ў сапёрнай справе. Усё гэта добра спатрэбілася потым у жорсткіх схватках з гітлераўцамі. Аб'еднаныя нянавісцю да фашыстаў, яшчэ зусім нядаўна малапрыкметныя простыя совецкія людзі, пад кіраўніцтвам большэвіка Бумажкова ішлі на гераічныя подвігі, знішчалі ненавісных гітлераўцаў, іх тэхніку, зброю.

— Акупантаў партызаны знішчаюць ўсюды, — расказвае Ціхон Паўлавіч. У нас кожная рэчка, яр, лясок—непрыступныя рубяжы барацьбы. Нават мірнае з выгляду поле становіцца пасткай для ворага.

За кароткі час атрад Бумажкова знішчыў 18 фашысцкіх танкаў і бронемашын. У рукі партызан трапілі 50 матацыклаў і вялікія запасы боеприпасаў. Партызаны здабываюць каштоўныя звесткі для Чырвонай Арміі.

— Як родная маці клапоціцца аб сваіх дзецях, так клапоціцца аб нас усё насельніцтва, — гаворыць Ціхон Бумажкоў.

У партызан вельмі многа памочнікаў, многа сяброў. Праз давераных людзей у вёсках партызаны атрада Героя Совецкага Саюза Ціхона Бумажкова заўсёды ведаюць аб прасоўванні варожых часцей. І таму там, дзе вораг не чакае партызан, яны вырастаюць быццам з зямлі, закідваюць яго гранатамі, паліваюць шквалам агня з кулямётаў і аўтаматаў.

Н. Вішнеўскі.

Нікалай Гастэла

Незадоўга да Айчыннай вайны Нікалаю Гастэла прышлося ляцець над беларускай зямлёй. Ён убачыў бярозавыя гаі, бліскучыя вазёры, зялёныя ўзбярэжжы рэк, убачыў стагі сена. І ў полі, і ў лесе працавалі людзі, і Нікалаю здавалася, што і гэтыя касцы ў белых кашулях, і гэтыя зялёныя гаі гукаюць яму, клічуць яго да сябе. «Вось гэтак-жа, на гэтых-жа мясцінах,—думаў Нікалай,—аралі, касілі, стагавалі сена і мае дзяды, прадзеды»... І ўсім сэрцам Нікалай адчуў замілаванне да беларускай прыроды, да роднай зямлі.

Глыбока быў узрушаны Нікалай Гастэла, калі даведаўся, што нямецкія акупанты ўварваліся на совецкую зямлю. Любоў да бацькаўшчыны і нянавісць да ворага ўзнялі яго ў арліны палёт. Любоў і нянавісць далі яму мужнасць і адвагу. Смелы сталінскі сокал, капітан Нікалай Францавіч Гастэла ўзняў і павёў усю сваю эскадрылью лёгкіх бамбардыроўшчыкаў. Павёў на Захад, павёў туды, дзе чорныя цені сцярвятнікаў плавалі над зялёным прасторам, дзе гарэлі гарады і сёлы, дзе лілася людская кроў. Нікалай Гастэла вёз у сэрцы матчын наказ:

— На чужой зямлі не садзіся. У жалезную клетку жывым не здавайся. Арол каршуну не брат. Дзяўбі каршуноў да крыві, да смерці іх расклёўвай.

І Нікалаю здавалася, што гэты наказ адгукаецца рэхам у дубровах, звініць ў поўнаводных рэках.

І сын быў верным матчынаму наказу. Ён усёй сваёй арлінаю сям'ёй смела налятаў на чорных фашысцкіх каршуноў і ад магутных арліных удараў каршуны падалі дадолу мёртвымі. Авеяны славай герой выходзіў з бітвы пераможцам.

У Айчынную вайну смелы воін уступіў узмужнелым, абстрэленым, уступіў з вялікім баявым вопытам. Ён ведаў звычаі і тактыку ворага і цвёрда ўсвоіў правіла — налятай смела, не давай ворагу разгарнуцца, бі яго метка, бі смяртэльна, інакш сам будзеш бітым.

І Нікалай Гастэла не адступаў ад гэтага правіла. Ён не баяўся адзін урэзацца ў зграю фашысцкіх сцярвятнікаў і смела ўступіць у бой.

Самы гарачы бой быў 3 ліпеня. Нікалай Гастэла са сваёй эскадрыльяй вылецеў бамбіць скопішча варожых войск, іх камунікацыі. Фашысцкія піраты вылецелі насустрач. Завязаўся вялікі паветраны бой. Нікалай Гастэла налятаў смела, біў сцярвятнікаў датуль, пакуль яны, ахопленыя полымем, не падалі ўніз.

З вышыні палёту Нікалай Гастэла бачыў самы жорсткі бой наземных войск. Вораг рваўся на нашу зямлю. Агонь совецкай артылерыі і авіяцыі стрымліваў прасоўванне ворага. Выбухам авіяцыйных бомб Нікалай Гастэла глушыў і рваў на кавалкі чужынцаў, разбіваў нямецкія танкі, аўтамашыны.

Адважны воін выходзіў з бою пераможцам.

Але вось раптам снарад варожай зеніткі трапіў у бензінавы бак. Едкім дымам напоўнілася кабіна. Самалёт запылаў. Што рабіць? Яшчэ можна выратавацца. Можна спусціцца на парашуце,—падумаў Нікалай і ў сэрцы прачнулася пагарда да смерці, у сэрцы загаварыў матчын наказ. І гэты вялікі наказ адгукнуўся, пакаціўся рэхам у прасторы.

— На чужой зямлі не садзіся.

І Нікалай Гастэла не змяніў запавету. Абгарэлай рукой ён накіраваў свой пылаючы самалёт на самае большае скопішча аўтамашын з боеприпасамі, на цыстэрны з гаручым. Страшэнны выбух бензінавых цыстэрн скалынуў наваколле, чырвоныя слупы ўзмахнулі ў неба.

Так загінуў мужны сын нашага народа, які і смерць сваю абрушыў на галаву ворага, як магутны, сакрушальны ўдар.

А. Бялевіч.

СТРАХ ПЕРАД ПАРТЫЗАНАМІ

У нямецкага салдата Гельмута Мершэра знойдзена неадасланае пісьмо да бацькоў.

«Партызаны, якія хаваюцца ў лясах, — піша ён, — наносяць нам вялікія страты. Многа салдат, стаяўшых на варце, загінула ад рук партызан. Некаторыя ранены. Сярод іх і наш камандзір аддзялення.

У нас за апошні час павялося так: ледзь мы паспеем закончыць пабудову ўмацаванняў і бліндажаў, як ужо даводзіцца адступаць».

Фёдар Паўлоўскі

Слава аб атрадзе, якім кіруе Фёдар Іларыёнавіч Паўлоўскі, расце з кожным днём. Многа фашысцкіх сабак улажылі ў магілу грозныя партызаны.

Было гэта ў пачатку вайны. У калгас уварвалася нямецкая мотамехпяхота і пачала гвалты і грабежніцтва.

У гэты час непадалёку ў лесе знаходзіўся са сваім атрадам Паўлоўскі. Чуткі аб дзікім разгуле фашыстаў дайшлі да яго. Разведчыкі данеслі, што сіла ворага ў некалькі разоў перавышае сілу партызанскага атрада.

Але Паўлоўскі ведаў сілу гневу, які кіпіць у сэрцах партызан да нямецкіх акупантаў, знаў іх адданасць Радзіме, смеласць і мужнасць у барацьбе. Ён рашыў напасці на бандытаў і жорстка адпомсціць ім.

Ціха шумела даспеваючае жыта. Яшчэ цішэй паўзлі, акружаючы вёску, партызаны. Яны паўзлі ў начным змроку раўчукамі і вузкімі сцяжынкамі. Кожны з іх ведаў сваё месца і абавязак. Трэба было зняць вартавых, каб яны не ўзнялі трывогі, захапіць ворага знянацку.

Паўлоўскі сам першым пайшоў на бой. З групай байцоў ён неўзаметку знікнуў у змроку.

І вось грымнулі выбухі гранат, кінутых рукой партызан. На вуліцу праз вокны і дзверы калгасных хат пачалі ўцякаць фашысты, але з-за вуглоў калгасных будынкаў на іх сыпаліся градам кулі. Страчыў кулямёт.

Храбрыя партызаны тав. Паўлоўскага знішчылі ў тую ноч 150 фашысцкіх грабежнікаў.

У другі раз Паўлоўскі падпільнаваў праходзіўшы на фронт фашысцкі поезд з боеприпасамі. Партызаны зрабілі на рэйках завал. Паравоз спыніўся. Фашысты, якія суправаджалі поезд, стараліся расчысціць дарогу, але іх змялі аўтаматы партызан Паўлоўскага. У поезд паляцелі гранаты, бутэлькі з гаручым, і праз хвіліну увесь састаў быў ахоплены агнём. Доўга пераклікаўся рэхам беларускі бор ад аглушаючых выбухаў.

У вёсцы, прылягаючай да шляху, распалажыўся штаб нямецкай дывізіі. Логава фашыстаў было пад моцнай аховай. Атрад Паўлоўскага, аб'еднаўшыся з другім атрадам, нападае на варожы штаб. У выніку быў знішчан склад штаба. Захоплена 35 аўтамашын, многа матацыклаў і зброі.

Выключны гераізм і смеласць праявіў Паўлоўскі са сваімі баявымі таварышамі ў схватках з танкамі.

Лесам праходзіла нямецкая танкавая калона. Атрад Паўлоўскага разам з суседнім атрадам смела напалі на браніраваных карычневых свіней. У жорсткім баю партызаны бутэлькамі з гаручым знішчылі 18 нямецкіх танкаў.

М. Каліна.

Члены калгаса «Праца» вяртаюцца з лясоў у родную вёску, вызваленую ад нямецкіх акупантаў.

Саша Тышкевіч

Занепакоіліся калгаснікі. Адны з іх нагружалі на падводы калгаснае дабро, выганялі калгасную жывёлу і адпраўляліся ў тыл, другія збіраліся ў лес, у партызаны. Сашаў бацька, які працаваў калгасным рахункаводам, наадрэз адмовіўся пакінуць родныя мясціны і рашыў падацца ў лес, весці барацьбу з фашысцкай навалай.

Далейшыя падзеі разгортваліся вельмі хутка. Гітлераўскія бандыты-дэсантнікі нечакана ўварваліся ў вёску, рассыпаліся па хатах і пачалі крывавы разбой. Саша, які быў на вуліцы, схаваўся ад вачэй галаварэзаў. Седзячы ў зацішным куточку, ён чуў крыкі і стогны калгаснікаў, прычытванні жанчын. Сэрца хлапчука білася трывожна: што з бацькам, маткай — ці паспелі яны схавацца?

Пачало змяркацца. Упіўшыся чалавечай крывёю, гітлераўцы сабраліся, каб заліць гарэлкай крывавую трызну. Агародамі, тулячыся да платоў і будынкаў, Саша прабраўся да сваёй хаты. Было ціха. Праз расчыненыя насцеж дзверы, ён ціха паклікаў:

— Мама!..

Ніхто не адгукнуўся. Саша заглянуў у хату і замёр на месцы: на падлозе ляжалі акрываўленыя, закатаваныя яго бацька, маці, брат і дзве сястрычкі.

У роспачы Саша кінуўся да бацькоў. Ён тузаў іх, зваў, цалаваў іх акрываўленыя твары і рукі. Бацькі былі мёртвыя.

Прайшло некалькі дзён. Саша маўкліва блукаў па вёсцы адзін са сваім горам. За гэтыя дні ён пасталеў, стаў не па гадох сур'ёзным. Ён зразумеў, што ў гэтай вайне не павінна быць ніякай літасці да ворагаў: смерць за смерць, кроў за кроў.

Яшчэ праз пару дзён Саша быў у горадзе. Тут таксама гаспадарылі фашысты. Саша вышаў на галоўную вуліцу. Бясконцым патокам тут рухаліся аўтамашыны, танкі і аўтобусы. Саша стаяў спакойна і нічым не выдаваў сваіх намераў.

На павароце ад вакзала паказаўся штабны аўтобус, поўны вышэйшага афіцэрства. Саша настаражыўся. Вось да аўтобуса асталося 20—10 метраў. Яшчэ момант і Саша, выхапіўшы з-за пазухі гранату, кінуў яе ў акно аўтобуса. Раздаўся выбух. Фашысты разам са сваёй машынай узляцелі ў паветра. Упаў і Саша, падкошаны асколкам сваёй-жа гранаты.

Так перастала біцца гарачае сэрца юнага патрыёта — Сашы Тышкевіча. Вобраз Сашы-барацьбіта ўвойдзе ў гісторыю вялікай Айчыннай вайны. Аб ім будуць складаць песні, яго подвіг будзе прыкладам таго, як трэба помсціць ворагам і перамагаць.

С. Сяргееў.

Жэня Палтаўская

Яна яшчэ толькі ўвайшла ў сваё юнацтва, у самую лепшую пару чалавечага жыцця. Вырасла яна ў совецкія часы. Эксплаатацыі чалавека чалавекам, прыніжэння чалавечай асобы яна не бачыла і не ведала. Як патрэба вады ў гарачую смагу, як спелы колас у канцы лета — так шчасце жыць у сваёй Радзіме было натурай для Жэні Палтаўскай, народнай гераіні, ясны вобраз якой зліваецца з вобразам усяго народа, з душой народа. Маладое жыццё яе загубілі гітлераўскія вылюдкі, жыццё яснае і радаснае, якое дала ёй Совецкая краіна. У пару самых лепшых маладых імкненняў і надзей перад Жэняй Палтаўскай паўстала суровая неабходнасць аддаць жыццё за родную совецкую краіну. Толькі так магла стаяць справа: у душы пакалення гэтай маладой совецкай дзяўчыны жыве праўда таго, што чалавечае жыццё мысліцца толькі як жыццё ў такой краіне, якую чалавек пазнаў з маленства пасля Кастрычніка 1917 года.

Комсамолка Жэня Палтаўская была студэнткай мастацкага вучылішча. Пачалася вайна. Вораг рваўся на Усход. Пад Смаленскам тысячы совецкіх людзей узводзілі ўмацаванні. Жэня добраахвотна пайшла на гэтую неабходную радзіме справу. Дзень пры дні яна працавала з рыдлёўкай на земляных работах. З ранку да вечара бачылі яе сярод занятых цяжкай работай людзей. Сваёй рыдлёўкай яна, то пад спёкай, то пад дажджамі выкідала наверх грунт.

Надышла восень. Вораг люта рваўся да Масквы. Жэня была цяпер у Маскве. Совецкія патрыёты бралі зброю і ішлі на дапамогу Чырвонай Арміі. Яшчэ не сышлі мазалі з Жэніных рук пасля земляных работ. У іншы-б час спрацованыя рукі і плечы прасілі-б адпачынку, але цяпер маці-радзіма клікала сваіх дзяцей на вайну супроць крывавага чужынца. Жэня Палтаўская ўзяла ў рукі вінтоўку і разам з групай моладзі пайшла да лініі фронта. Гэта было 4-га лістапада 1941 года.

Восем маладых герояў, сярод якіх была і Жэня, мелі на ўвазе перайсці лінію фронта і зайсці ворагу ў тыл. Фронт перайшлі. Пайшлі далей, браліся да штаба нямецкага войска. Непадалёку ад Валакаламска, на могільніку, наткнуліся на нямецкую засаду. Немцаў было ў дзесяткі разоў больш, аднак-жа маладыя героі не здаліся ворагу. Пачалася перастрэлка. Біліся пакуль былі патроны. Немцы выклікалі падмацаванне, абкружылі і забралі ўсіх, калі ў іх не было ўжо чым страляць і некаторыя былі ранены. Палонных павялі ў Валакаламск. Паставілі ўсіх на двары, далёка адзін ад другога. На допыт уводзілі ў дом па адным. Дапытваў нямецкі генерал. Жэня не ведала як і аб чым дапытвалі тых, каго ўводзілі раней за яе. Яна не ведала і што адказвалі таварышы на допыце. Яна нічога аб гэтым не ведала. Яна маўкліва чакала сваёй чаргі. Нарэшце ўвялі ў дом і яе.

Генерал сказаў ёй:

— У вас, мусіць, ёсць маці.

Гітлераўскі гад, пачынаючы допыт, думаў разварушыць душу маладой дзяўчыны, якая вялікай практыкай апошніх месяцаў пазнала жыццё ва ўсіх гранях яго суровай праўды, але на твары і ў вачах якой так многа было яшчэ дзіцячай наіўнасці. Чыноўны нямецкі кат думаў давесці да смутку аб жыцці і да болю маладую душу, каб тады залезці ў яе сваімі гадаўскімі капытамі.

— Так, у мяне ёсць маці, — ціха адказала Жэня.

— Вам шкода сваёй маці?— спытаў гітлераўскі генерал.

— Вы лепш сябе пашкадуйце, — адказала Жэня.

— Хіба вы не баіцеся смерці? — спытаў немец.

— Хочацца жыць,—адказала Жэня,—але калі трэба памерці за Радзіму—памру.

Усе помыслы гітлераўскага прахвоста разбіліся аб мужную душу совецкай дзяўчыны, як аб цвёрдую скалу. Нічога ён не дазнаўся. Нічога яму ніхто не сказаў, нічога ён не выпытаў. У страшнай ярасці ён загадаў пакараць усіх восем чалавек смерцю.

Усіх паставілі ў шарэнгу. За іх плячыма сталі нямецкія салдаты. Стрэлілі. Сем чалавек упалі. Восьмы павярнуўся тварам да людзей, якіх немцы сагналі глядзець на гэты крывавы малюнак.

— Дарагія, не пакутуйце за нас, знішчайце фашыстаў праклятых! Не бойцеся. Чырвоная Армія прыдзе!— крыкнуў ён людзям.

Некалькі раненых паднялося і з імі Жэня.

— Няхай жыве наша Радзіма!

— Смерць нямецкім катам!

Такі быў перадсмяротны кліч герояў. Зноў залп з аўтаматаў. Немцы пачалі растрэльваць комсамольцаў, а пасля пацягнулі іх да шыбеніцы. З шыбеніцы іх знялі чырвонаармейцы, калі выгналі з Валакаламска нямецкую навалач. Чырвонаармейцы іх і пахавалі. Восем герояў пасмертна ўзнагароджаны ўсе ордэнамі Леніна.

Жэня Палтаўская!

Слаўная дачка совецкага народа!

Хіба можа словы народнай пахавальнай песні, створаныя вякамі ў нетрах народа, могуць вычарпаць глыбіню болю нашай душы, глыбіню замілавання і пашаны да твае светлай памяці:

«Ніц падаю лістам у лесе»—перад памяццю аб табе, перад тваім імем!

Ты—гордасць народа! Ты—слава яго — і цяпер, у вялікім змаганні; і ў блізкай будучыні нашай, калі разбітае Чырвонай Арміяй нямецкае звяр'ё сваімі касцямі ляжа пад нашы ногі.

Кузьма ЧОРНЫ.

ЗНІШЧЫЦЬ НЯМЕЦКІХ АКУПАНТАЎ УСІХ ДА АДНАГО!

РАЗЛАЖЭННЕ ГЕРМАНСКАЙ АРМІІ

У справах разгромленага штаба 1 батальёна 2 палка 14 нямецкай мотапяхотнай дывізіі знойдзена копія загада камандуючага 3 бронетанкавай групы генерала Гейнгардта.

У загадзе гаворыцца: «Пры адступальным руху 14 мотадывізіі я затрымаў пры калонах вялікую колькасць унтэр-афіцэраў і салдат, якія маглі быць скарыстаны ў дзейнічаючых часцях. Я ўбачыў сумны малюнак: унтэр-афіцэры і салдаты без стальных шлемаў і без зброі, без усякай салдацкай выпраўкі, не аддаюць чэсці... Я загадваю: ва ўсіх падраздзяленнях дакладна праверыць і ўстанавіць: хто з унтэр-афіцэраў і радавога састава адсутнічаў у дзейнічаючых часцях з самага пачатку адступлення, не маючы на гэта ўважлівых прычын. Усіх, хто быў не ў сваёй часці, аддаць ваеннаму суду. У тых выпадках, калі цяжка даказаць, што салдаты наўмысля аказаліся не ў часці — іх трэба неадкладна затрымліваць і ўзяць пад асаблівы строгі нагляд. Гэтыя салдаты, акрамя нясення сваіх прамых службовых абавязкаў, павінны прыцягвацца да выканання асабліва цяжкіх работ. Частка вызначанага ім харчавання ўрэзваецца. Раіцца ўнутры кожнага палка і батальёна стварыць штрафныя каманды. Я чакаю, што гэта ўстаноўка будзе праведзена з усёй строгасцю. Адказным за гэта — камандзіры дывізій. Пры паўтарэнні ўказаных вышэй выпадкаў афіцэры павінны прымяняць зброю. Загад павінен быць зараз-жа давядзены да ведама салдат і штодзённа на працягу 10 дзён падрад зачытвацца перад строем».

Гэты загад збянтэжанага гітлераўскага генерала з усёй яскравасцю паказвае, што нямецкае камандаванне вымушана прыбягаць да драконаўскіх мер, каб утрымаць у паслухмянстве сваіх салдат. Але ніякія, нават самыя запалохваючыя і жорсткія меры, не могуць спыніць разлажэння гітлераўскай арміі.

ЗАХОДНІ ФРОНТ. Матацыклісты 1 гвардзейскай мотастралковай Маскоўскай дывізіі адпраўляюцца на выкананне баявога задання.

Эвакуіраваная прамысловасць Беларусі куе зброю для фронта

Сотні прамысловых прадпрыемстваў БССР своечасова эвакуіраваны ўглыб Совецкага Саюза. Разам з фабрыкамі і заводамі выехалі рабочыя, служачыя, інжынерна-тэхнічны персанал.

У ліку эвакуіраваных прадпрыемстваў — гомельскі завод сельскагаспадарчага машынабудаўніцтва, паравоза-рамонтны завод, «Рухавік Рэволюцыі», абутковая фабрыка «Праца», віцебскія фабрыкі: швейная «Сцяг індустрыялізацыі» і трыкатажная імені КІМ, ільнокамбінат у Оршы, мікашэвіцкі завод спецдраўніны (Пінская вобласць), гомельскі, магілеўскі і віцебскі станкабудаўнічыя заводы, добрушская папяровая фабрыка, запалкавыя фабрыкі «Везувій» і «10-годдзе Кастрычніка», іголкавы завод, ільнокамбінат, адзіная ў Совецкім Саюзе акулярная фабрыка, дробныя заводы і майстэрні прамысловай кааперацыі.

Поўнасцю вывезены буйнейшая электрычная станцыя «БЕЛДРЭС», усе раённыя электрастанцыі, энергетычныя ўстаноўкі, дызелі, турбіны, генератары. Вывезены паравозны і вагонны парк.

Большасць прадпрыемстваў працуе ўжо на новых месцах і выпускае абаронную прадукцыю.

У адным з гарадоў Урала працуе гомельскі машына-будаўнічы завод. Ён куе грозную зброю для фронта. Урад высока ацаніў работу завода, узнагародзіўшы яго калектыў ордэнамі Совецкага Саюза.

Прамысловасць Беларусі куе зброю для фронта, дапамагаючы Чырвонай Арміі вызваляць родную зямлю.

ДАПАМОГА ВЫЗВАЛЕНЫМ РАЁНАМ

Падарунак саратаўцаў

Работнікі сувязі гор. Саратава пабудавалі новую тэлефонную станцыю. Апаратура накіроўваецца ў адзін з раёнаў, вызваленых Чырвонай Арміяй ад нямецкіх акупантаў.

Пасажырскі поезд Масква—Калуга

14 лютага адправіўся першы пасажырскі поезд Масква—Калуга.

Першыя пасажыры: чыгуначнікі, якія вяртаюцца да месца ранейшай работы, эвакуіраванае насельніцтва, работнікі раёнаў.

Вызваленым братам

Працоўныя горада Іванава арганізуюць шырокую дапамогу насельніцтву вызваленых гарадоў і сёлаў Калінінскай вобласці.

Ужо сабрана шмат бялізны, вопраткі, абутку, пасуды. Уладзімірскія чыгуначнікі сабралі для вызваленых чыгуначных станцый 16 камплектаў інструменту і запасных частак.

Падарункі юных патрыётаў

Па ініцыятыве вучняў Аўтазаводскага раёна гор. Горкага, школьнікі Горкаўскай вобласці збіраюць вопратку, абутак, падручнікі.

Усё гэта яны пасылаюць у школы, якія адчыняюцца ў вызваленых ад немцаў раёнах.

Беларускія тэатры прадаўжаюць сваю работу

Вайна прымусіла беларускія тэатральныя калектывы эвакуіравацца ўглыб краіны. На новых месцах яны прадаўжаюць сваю работу, паказваюць глядачам свае спектаклі і рыхтуюць новыя пастаноўкі.

Першы Дзяржаўны ордэна Працоўнага Чырвонага Сцягу драматычны тэатр БССР паказвае свае спектаклі ў горадзе Томску. Ва Уральску паспяхова выступае Другі Дзяржаўны драматычны тэатр БССР. У гастрольнай паездцы па Кіргізіі знаходзіцца зараз Дзяржаўны Яўрэйскі тэатр.

Гітлераўцы атручваюць газам раненых германскіх салдат

ЖЭНЕВА. Прыбыўшы сюды з Берліна швед Х. расказаў, што ў Берліне многа гавораць аб атручванні газам цяжка раненых германскіх салдат. Знаёмыя Х. германскія ўрачы і афіцэры сцвярджаюць гэта. Сам Х. гаворыць, што ён спачатку лічыў усе гэтыя чуткі дзікай фантазіяй, але потым пераканаўся ў іх рэальнасці, знайшоўшы таму безліч падцвярджэнняў.

Амаль у кожным германскім лазарэце ёсць газавыя камеры, ў якіх робіцца атручванне. Атручваюць салдат, страціўшых правую руку, вочы і ногі. Гэта не распаўсюджваецца на афіцэраў, бо лічаць, што афіцэры-інваліды могуць быць скарыстаны на рабоце ў тылу.

У Берліне і іншых гарадах Германіі за апошні час узмацнілася распаўсюджанне антыгітлераўскіх лістовак. Лістоўкі раскідаюцца ўначы. Яны змяшчаюць вострыя карыкатуры, вершы і анекдоты аб гітлераўскіх главарах.

Прызначэнне п. Стэндлі паслом ЗША ў СССР

Прэзідэнт ЗША Рузвельт прызначыў адмірала ў адстаўцы Вільяма Гарысона Стэндлі паслом ЗША ў СССР. Лоўрэнс Штэйнгардт, які займаў гэтую пасаду, прызначаны паслом ЗША ў Турцыі.

ТЭЛЕГРАМЫ З-ЗА ГРАНІЦЫ

Пакаранне смерцю ў Германіі

СТАКГОЛЬМ. Берлінскі карэспандэнт «Дагенс нюхэтэр» паведамляе, што 10 лютага ў Германіі былі прыгавораны да пакарання смерцю пяць чалавек.

Адзін з іх абвінавачваўся ў тым, што адрэзаў кавалачак сабачай скуры, «якая прызначалася для патрэб арміі». Гэты чалавек зрабіў з яго ўсцілку для чаравіка. Астатнія прыгавораны да смяротнай кары за слуханне замежных радыёперадач і «спробу падарваць абаронную магутнасць краіны».

Паездка Чан-Кай-шы ў Індыю

Агенцтва Рэйтэр паведамляе, што генералісімус Чан-Кай-шы ў суправаджэнні сваёй жонкі і 15 афіцэраў штаба прыбыў у Дэлі.

На прыёме, наладжаным у чэсць генералісімуса, віцэ-кароль Індыі сказаў, што гэтая сустрэча ўмацоўвае дружбу па зброі двух вялікіх народаў, насельніцтва якіх складае 800 мільёнаў чалавек, г. зн. адну трэцюю частку насельніцтва свету. У сваім адказе Чан-Кай-шы заявіў, што мэтай яго візіту з'яўляюцца кансультацыі з урадам Індыі, каб аб'еднаць намаганні ў барацьбе супроць агрэсіі.

Налёты англійскай авіяцыі на Брэмен, Брэст і Мангейм

У паведамленні англійскага міністэрства авіяцыі гаворыцца, што ўначы на 11 лютага англійскія самалёты бамбардыравалі розныя аб'екты ў паўночна-заходняй Германіі. Асноўным аб'ектам іх налёту быў Брэмен. Акрамя таго зроблен налёт на докі ў Брэсце.

Уначы на 12 лютага англійская бамбардыровачная авіяцыя зрабіла налёт на рад аб'ектаў у Мангейме. Другія злучэнні англійскіх бамбардыроўшчыкаў зрабілі налёт на докі ў Гаўры і Брэсце. Англійская знішчальная авіяцыя атакавала аэрадромы на акупіраванай праціўнікам тэрыторыі.

Як гітлераўцы «вярбуюць» рабочых у Нарвегіі

НЬЮ-ЁРК. Стакгольмскі карэспандэнт, спасылаючыся на інфармацыю, атрыманую з Нарвегіі, паведамляе аб новых метадах «вярбоўкі» рабочай сілы гітлераўцамі ў Нарвегіі.

Германскія ўлады робяць масавыя арышты рабочых, прад'яўляючы ім такія абвінавачанні, як «намер уцячы з Нарвегіі». Такіх рабочых асуджаюць да пакарання смерцю, а потым гэты прыгавор замяняюць пажыццёвай катаргай у Германіі.

Англійская пазыка Кітаю

Як перадае агенцтва Рэйтэр, англійскі ўрад паведаміў кітайскаму ўраду аб сваёй гатоўнасці прадаставіць яму пазыку ў суме да 50 мільёнаў фунтаў стэрлінгаў на ваенныя патрэбы.

Англійскі ўрад гатовы таксама прадаставіць у распараджэнне Кітая боепрыпасы і ваенае снаражэнне ў пазыку або на ўмовах арэнды.

Гітлераўскія каты забіваюць хворых

ЛОНДАН. Паведамляюць, што гітлераўцы ў Польшчы забіваюць хворых тыфам сялян. Ніякіх мер для аховы насельніцтва ад эпідэміі не прымаецца.

Патаемныя абставіны смерці нямецкага міністра

Амерыканскі друк выказвае падазрэнне да германскіх паведамленняў аб смерці нямецкага міністра ўзбраення і боепрыпасаў Тодта, які загінуў у выніку катастрофы.

Карэспандэнт «Нью-Ёрк таймс» піша: «У сувязі з тым, што за апошні час у выніку катастроф і хвароб загінула шмат відных германскіх дзеячоў, ёсць усе падставы адносіцца з вядомым сумненнем да паведамлення аб абставінах гібелі Тодта».

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

6858